

فصل ۱

سرزمین و آب و هوا

جغرافیای طبیعی استان

موقعیت نسبی

استان همدان در گستره‌ای به مساحت ۱۹۴۹۱ کیلومتر مربع، در غرب ایران بین ۳۳ درجه و ۵۹ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۴۴ دقیقه عرض شمالی و ۴۷ درجه و ۴۷ دقیقه تا ۴۹ درجه و ۳۰ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است.

این استان از شمال به استانهای زنجان و قزوین، از جنوب به استان لرستان، از شرق به استان مرکزی و از غرب به استان کرمانشاه و قسمتی از استان کردستان محدود است.

بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن آبان ماه سال ۱۳۹۰ کل جمعیت استان ۱۷۵۸۲۶۸ نفر می‌باشد که از این عده ۸۸۳۴۳۶ نفر مرد و ۸۷۴۸۳۲ نفر زن بوده است.

همچنین از کل جمعیت استان ۱۰۴۰۶۰۵ نفر در مناطق شهری، ۷۱۶۶۶۹ نفر در مناطق روستایی سکونت داشته و ۹۹۴ نفر غیرساکن بوده‌اند.

ناهمواریها

ناهمواریهای استان در طی دوران زمین شناسی دچار تغییرات زیادی شده است. یکی از عوامل تغییر شکل ناهمواریهای استان، آبهای روان بوده است. آبهای روان در برخی مناطق با تخریب ارتفاعات و انباشتن مواد در چاله‌ها، سبب کاهش ارتفاع کوهها و پیدایش دشت‌های متعددی شده‌اند. در برخی مناطق نیز شدت عمل آبهای روان به اندازه‌ای بوده که شکل ناهمواریها را معکوس کرده است برای مثال کوه به دره تبدیل شده یا دره‌ای عمیق در دوره‌های گذشته، اکنون به صورت کوه در آمده است. کوه خان گرمز در غرب تویسرکان نمونه‌ای جالب از این پدیده است. ناهمواریهای استان به اشکال مختلف پدید آمده است که ذیلاً به آن اشاره می‌شود.

الف- ارتفاعات:

ارتفاعات استان عموماً جهت شمال غربی- جنوب شرقی دارند و به طور کلی در شمال، مرکز و جنوب استان قرار گرفته‌اند. هر یک از این ارتفاعات، شامل بخشی از کوههای مختلف ایران است.

۱- ارتفاعات شمالی: این کوهها در قسمت شمال غربی کوه های مرکزی ایران قرار دارند و خط الراس آنها مرز بین استان قزوین است. جنس کوههای شمالی، عمدتاً از سنگهای آذرین بیرونی و سنگهای آهکی است.

۲- ارتفاعات میانی: شامل سلسله جبال الوند است که به موازات ارتفاعات شمالی، از مرزهای غربی استان شروع می‌شود و تا حوالی شهر ازندریان در نزدیکی جاده همدان- ملایر ادامه دارد. قله الوند با ارتفاع

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۳۵۷۴ متر از سطح دریا در این سلسله جبال قرار دارد و جنس این کوهها از سنگ آذرین درونی (گرانیت) می‌باشد.

در غرب استان و در شمال دشت همدان- بهار ارتفاعاتی قرار دارد که از نظر بلندی چندان مهم نیستند و این ارتفاعات عمدتاً از آهکهای بلورین تشکیل شده‌اند. غار معروف علیصدر (در ۷۵ کیلومتری شمال غربی همدان) در این تشکیلات بوجود آمده است.

۳- ارتفاعات جنوبی: این ارتفاعات که به کوههای گرو موسوم‌اند همانند ارتفاعات شمالی و میانی استان، جهت شمال غربی- جنوب شرقی دارند و بخشی از کوه زاگرس محسوب می‌شوند. این کوهها به صورت دیواره‌ای بین استانهای همدان و لرستان کشیده شده‌اند و جنس آنها، عمدتاً از سنگهای آهکی است و مرتفع‌ترین قله‌ی این کوه ورخاش به ارتفاع ۳۶۳۹ متر، حد فاصل استانهای همدان و لرستان است.

در جنوب شرقی استان نیز، ارتفاعات پراکنده‌ای دیده می‌شود که از مهمترین آنها می‌توان از کوه سرده و کوه گرمه نام برد. شهر ملایر در دامنه کوه گرمه واقع شده است.

۴- کوههای پراکنده: در حد فاصل ارتفاعات شمالی و میانی استان، کوههایی به طور پراکنده واقع‌اند که از جمله آنها می‌توان **قلی‌آباد و قره داغ** را در شهرستان کبودرآهنگ نام برد.

ب- دشت‌ها:

دشت‌های استان از نظر نحوه پیدایش به دو دسته تقسیم می‌شوند.

- دشت‌های تراکمی.

- دشت‌های فرسایشی (کاوشی).

دشت‌های تراکمی در اثر انباشت آبرفت‌ها در مناطق پست به وجود آمده‌اند و دشت‌های فرسایشی در اثر تخریب و جابجایی مواد سازنده‌ی ارتفاعات ایجاد شده‌اند، در استان دشت‌های ملایر و تویسرکان از نوع فرسایشی و بقیه از نوع تراکمی است.

آب و هوا:

آب و هوای استان به طور کلی تحت تاثیر عرض جغرافیایی، ارتفاع، مکان، امتداد کوهها و فاصله از دریاست. جابجایی توده‌های هوا در تعیین نوع آب و هوای هر منطقه نقش مهمی دارد.

توده‌های شمالی: این توده هوا در ماههای سرد سال از عرض شمالی کشور حرکت می‌کند، هوای استان را تحت تاثیر قرار می‌دهد و سبب کاهش دما و بارندگی بیشتر به صورت برف می‌باشد.

توده‌های جنوبی: این توده هوا در ماههای گرم سال از عرض‌های جنوبی کشور و منطقه حرکت می‌کند. استان را تحت تاثیر قرار می‌دهد و موجب افزایش دما و کاهش یا قطع بارندگی می‌شود.

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

توده‌های غریبی: این توده‌ها در ماههای مرطوب سال (آبان تا خرداد) از غرب، جنوب غرب و شمال غرب وارد کشور شده و موجب افزایش نسبی دما و بارندگی در سطح استان می‌شود.

بطور کلی آب و هوای استان در نتیجه وجود کوههای مرتفع، رودخانه‌ها و چشمه‌سارهای فراوان و پر آب و پستی و بلندی‌های زیاد، متغیر است. بدین ترتیب که هوای دره‌های شمالی کوه الوند، سرد و پربرف و باران و تابستانهای آن معتدل است.

رودخانه‌ها:

رودخانه‌های استان عموماً از برف فصول مرطوب تغذیه می‌شوند و در فصل تابستان که گیاهان نیاز به آب دارند به استثنای یکی دو رود مثل گاماسیاب و سیمینه رود، خشک شده یا به حداقل میزان آبدهی می‌رسند.

مهمترین رودهای استان عبارتند از:

- ۱- **سیمینه رود** واقع در بخش مرکزی از دامنه‌های شمالی الوند و کوه الموقلاغ در غرب دشت بهار سرچشمه میگیرد و در شهرستان همدان به رودخانه قره چای می‌پیوندد. این رودخانه از مجموعه رودخانه‌های کوچک و خشک رودهایی که در مواقع بارندگی دارای آب می‌باشند تشکیل می‌یابد.
- ۲- **رودخانه قره‌چای** (قوریچای) از گردنه زاغه و دره‌های آبادی الفاوت و آبهندو سرچشمه گرفته و در اراضی امزاجرد به سیمینه رود می‌ریزد.
- ۳- **رودخانه‌های دمی و ایده‌لو** از ارتفاعات شمالی دهستان سردرود و ارتفاعات خدابنده‌لو سرچشمه می‌گیرد و به رودخانه سیمینه رود ملحق می‌گردد.
- ۴- **رودخانه وفرجین** از قله کلاغ لان الوند سرچشمه گرفته و به چراگاه آبادی گنج تپه بهار منتهی می‌شود.
- ۵- **رودخانه دره مراد بیگ** از کوه الوند سرچشمه می‌گیرد و به رودخانه خاکو می‌ریزد.
- ۶- **رودخانه سیمین** از قله کلاغ لان الوند سرچشمه می‌گیرد و پس از ملحق شدن به رودخانه‌هایی که از گردنه اسد آباد و همه کسی سرچشمه دارند به طرف آبادی امزاجرد جاری می‌شود.
- ۷- **رودخانه عباس‌آباد** از دره‌های گنج نامه و تاریک دره، سرچشمه گرفته به رودخانه خاکو منتهی می‌شود.
- ۸- **رودخانه خاکو** از کوه الوند سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از کنار آبادی‌های خاکو، چشین، مزدقینه، گراچقا و ده پیاز در اراضی آبادی امزاجرد به سیمینه رود می‌ریزد.
- ۹- **رودخانه گردنه اسدآباد** از گردنه اسدآباد سرچشمه گرفته و از کنار آبادیهای رسول آباد فعلی و گنده جین گذشته و در نزدیکی آبادی مالک اشتر با رودخانه همه کسی یکی شده و به سیمینه رود ملحق می‌شود.
- ۱۰- **رودخانه همه کسی** از گردنه همه کسی سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از چندین دهستان به رودخانه قره چای منتهی می‌شود.

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۱۱- رودخانه درجزین از دره‌های جنوبی کوه خرقان سرچشمه گرفته پس از گذشتن از دهستان درجزین، به رودخانه قره چای می‌ریزد.

۱۲- رودخانه شهاب از کوه‌های شرقی و غربی دهستان چهاردولی سرچشمه می‌گیرد و پس از گذشتن از کنار آبادی خسرو آباد به خرم رود ملحق می‌شود.

۱۳- قلقل رود از دره‌های جنوب غربی کوه الوند سرچشمه می‌گیرد و پس از ملحق شدن به رودخانه شهاب به رودخانه گاماسیاب منتهی می‌شود.

۱۴- رود ملایر (حرم‌آباد) از ارتفاعات جنوب شرق ملایر سرچشمه گرفته، به سوی ملایر جاری می‌شود سپس جاده ملایر- بروجرد را قطع کرده به طرف نهاوند ادامه یافته و به گاماسیاب می‌پیوندد.

۱۵- رودخانه گاماسیاب یکی از طویل‌ترین رودخانه‌های ایران بشمار می‌رود. این رودخانه از جنوب غرب شهرستان نهاوند سرچشمه می‌گیرد. پس از عبور از دشت نهاوند و آبیاری باغات و کشتزارهای اطراف آن، در کنار آبادی لیلی یادگار، شاخه رود ملایر (حرم‌آباد) را دریافت می‌کند، در کنار آبادی گردیان، قلقل‌رود از توپسرکان بدان متصل می‌گردد. گاماسیاب از شاخه‌های اصلی رود کرخه بشمار می‌آید. رودخانه گاماسیاب در طول شهرستان خرم‌آباد بنام سیمره نامیده می‌شود و کلیه رودخانه‌های شرقی کبیر کوه و تمام رودخانه‌های لرستان به آن می‌پیوندد و پس از گذشتن از لرستان در غرب خوزستان جاری و کرخه نامیده می‌شود و بالاخره به باتلاق هورالعظیم منتهی می‌گردد.

۱۶- خرم‌رود از دره‌های شمال شرقی آبادی شهرستانه و ارتفاعات الوند سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از توپسرکان وارد شهرستان کنگاور می‌شود.

۱۷- کرزان رود از علیای دره آبادی گشانی و سنجوران سرچشمه گرفته و در حدود آبادی اریکان با دو شعبه از رود سرابی و سرکان یکی شده و بنام قلقل‌رود، آبادی‌های اطراف خود را مشروب نموده و سپس به رودخانه گاماسیاب منتهی می‌گردد.

۱- سرزمین و آب و هوا

مقدمه:

اطلاعات این فصل شامل تقسیمات کشوری، آب و هوا و محیط زیست می‌باشد. ضرورت انجام تقسیمات کشوری، برای نخستین بار در سال ۱۲۸۶ شمسی با تصویب قانون تشکیلات ایالات و ولایات مورد توجه قرار گرفت که در واقع زیر بنای قانون فعلی تقسیمات کشوری است.

تا سال ۱۳۶۷ استان همدان متشکل از چهار شهرستان، دوازده بخش و سی و سه دهستان بود. بخشهای کبودرآهنگ و اسدآباد در سالهای ۱۳۶۸ و ۱۳۶۹ به شهرستان تبدیل گردید. در سال ۱۳۶۸ دهستان خزل غربی از شهرستان نهاوند و در سال ۱۳۶۹ دهستان پارسینه از شهرستان اسدآباد منتزع و به استان کرمانشاه ملحق شدند. همچنین بخشهای بهار و رزن نیز در سال ۱۳۷۲ به شهرستان تبدیل شده‌اند.

همچنین بعد از سرشماری آبان ماه سال ۱۳۷۵ آبادیهای جورقان، دمق، قهاوند و ازندریان و در سال ۱۳۷۹ آبادیهای جوکار، گل تپه، فرسفج و شیرین سو به شهر تبدیل شده‌اند. در سال ۱۳۸۴ نیز سه آبادی برزول، گیان و زنگنه به نقاط شهری استان اضافه شده است و در سال ۱۳۸۶ روستای عین آباد جذب شهر تویسرکان شد. در سال ۱۳۸۸ نیز بر اساس مصوبه هیات وزیران، بخش فامنین شهرستان همدان تبدیل به شهرستانی متشکل از بخش جدید پیشخور با ترکیب دهستان پیشخور و دهستان جدید زردشت و مرکزی با ترکیب دهستانهای خرم دشت و مفتاح گردید. همچنین بخش جدید پیرسلیمان به مرکزیت روستای آجین در شهرستان اسدآباد ایجاد گردید. در سال ۱۳۹۰ نیز بر اساس مصوبه هیات وزیران آبادی های آجین در شهرستان اسدآباد مهاجران در شهرستان بهار به شهر تبدیل گردید. دهستان ترک شرقی نیز از بخش جوکار ملایر به بخش مرکزی آن شهرستان انتقال یافت و روستای گنج تپه از دهستان سفالگران بخش لالچین به دهستان سیمینه رود بخش مرکزی شهرستان بهار منتقل گردید. همچنین روستای زمان آباد از دهستان شعبان بخش مرکزی نهاوند جذب آبادی جهان آباد در همان بخش گردید.

تعاریف و مفاهیم بکار رفته در این فصل بشرح زیر است:

طول جغرافیایی: طول جغرافیایی یک نقطه بروی سطح زمین زاویه ای است که بین صفحه نصف النهار عبوری از آن نقطه و صفحه نصف النهار اولیه ای که از گرینویچ می گذرد قرار دارد.

عرض جغرافیایی: عرض جغرافیایی یک نقطه در صفحه نصف النهار محل، زاویه بین دو خط از مرکز زمین به استوا و نقطه مورد نظر است.

۱- سرزمین و آب و هوا _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

حداکثر مطلق درجه حرارت: عبارت است از بالاترین درجه حرارت در یک دوره مشخص از زمان (۲۴ ساعت، یک ماه، یک سال یا چند سال).

حداقل مطلق درجه حرارت: عبارت است از پایین‌ترین درجه حرارت در یک دوره مشخص از زمان (۲۴ ساعت، یک ماه، یک سال یا چند سال).

رطوبت نسبی: مقدار هوای تر موجود در یک واحد حجم از هوای معمولی است.

منطقه حفاظت شده: به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل، مرتع، دشت و کوهستان اطلاق می‌شود که از لحاظ ضرورت حفظ و تکثیر نسل جانوران وحشی یا حفظ و احیای رستنی‌ها از نظر وضع طبیعی دارای اهمیت خاص بوده و تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

منطقه آزاد: به محدوده‌ای از اراضی کشور اعم از جنگل، مرتع، دشت و کوهستان اطلاق می‌شود که در خارج از مناطق حفاظت شده واقع گردیده و هرگونه بهره‌برداری از منابع حیات وحش و آبریزان در آن، مستلزم رعایت قوانین خاص سازمان محیط زیست می‌باشد.

ذخیره گاه جنگلی: مناطقی را گویند که به منظور نگهداری و حفاظت از گونه‌های گیاهی منحصر به فرد، کمیاب، در حال انقراض و یا توده‌های با ارزش با مشارکت مردم محصور می‌شوند.

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

۱-۱- طول و عرض جغرافیایی استان به تفکیک شهرستان: ۱۳۹۱

عرض شمالی				طول شرقی				شهرستان
حداقل		حداکثر		حداقل		حداکثر		
درجه	دقیقه	درجه	دقیقه	درجه	دقیقه	درجه	دقیقه	
۴۹	۳۰	۴۷	۴۷	۳۵	۴۴	۳۳	۵۹	کل استان
۴۸	۱۵	۴۷	۴۷	۳۴	۶۰	۳۴	۳۵	اسدآباد
۴۸	۴۱	۴۸	۰۸	۳۵	۰۹	۳۴	۴۵	بهار
۴۸	۳۵	۴۸	۰۴	۳۴	۴۶	۳۴	۱۹	تویسرکان
۴۹	۲۷	۴۸	۳۲	۳۵	۴۴	۳۵	۰۹	رزن
۴۹	۳۰	۴۸	۵۱	۳۵	۱۴	۳۴	۵۲	فامنین
۴۸	۵۴	۴۷	۵۲	۳۵	۴۱	۳۵	۱۱	کبودرآهنگ
۴۹	۰۹	۴۸	۲۴	۳۴	۴۰	۳۴	۰۷	ملایر
۴۸	۳۲	۴۷	۵۳	۳۴	۲۶	۳۳	۵۹	نهایند
۴۹	۱۳	۴۸	۲۰	۳۴	۵۶	۳۴	۳۵	همدان

مأخذ- معاونت برنامه ریزی استانداری.

۲-۱- تعداد شهرستان، بخش، شهر و دهستان بر اساس تقسیمات کشوری

سال	تعداد شهرستان	تعداد بخش	تعداد شهر	تعداد دهستان
۱۳۷۰	۶	۱۸	۱۲	۶۸
۱۳۷۵	۸	۱۸	۱۶	۶۸
۱۳۸۶	۸	۲۳	۲۷	۷۲
۱۳۸۷	۸	۲۳	۲۷	۷۲
۱۳۸۸	۹	۲۵	۲۷	۷۳
۱۳۸۹	۹	۲۵	۲۷	۷۳
۱۳۹۰	۹	۲۵	۲۹	۷۳
۱۳۹۱	۹	۲۵	۲۹	۷۳

مأخذ- معاونت برنامه ریزی استانداری.

۱- سرزمین و آب و هوا _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۳-۱- مشخصات عمومی شهرستانها براساس تقسیمات کشوری در پایان سال ۱۳۹۱

شهرستان	مساحت	تعداد بخش	تعداد شهر	تعداد دهستان
کل استان.....	۱۹۴۹۱	۲۵	۲۹	۷۳
اسدآباد.....	۱۱۹۶	۲	۲	۶
بهار.....	۱۳۳۴	۳	۴	۶
تویسرکان.....	۱۵۵۵	۲	۳	۷
رزن.....	۲۷۲۸	۳	۳	۷
فامنین.....	۱۲۸۷	۲	۱	۴
کیودرآهنگ.....	۳۸۱۵	۳	۳	۱۰
ملایر.....	۳۲۰۹	۴	۵	۱۵
نهایوند.....	۱۵۳۶	۴	۴	۹
همدان.....	۲۸۳۱	۲	۴	۹

مأخذ- استانداری همدان. معاونت برنامه ریزی، دفتر آمار و اطلاعات.

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

۴- ۱- تقسیمات کشوری در محدوده استان: ۱۳۹۱

تعداد آبادی			نام دهستان	نام شهر	شهرستان و بخش
خالی از سکنه	دارای سکنه	جمع			
۱۳۷	۱۰۷۳	۱۲۱۰	-	-	کل استان همدان
۱۶	۹۹	۱۱۵		اسدآباد	شهرستان اسدآباد
					مرکزی
۳	۹	۱۲	جلگه		
۲	۲۶	۲۸	چهاردولی		
۰	۱۴	۱۴	در بندرود		
۴	۲۱	۲۵	سیدجمال الدین		
				آجین	پیرسلیمان
۶	۱۶	۲۲	پیرسلیمان		
۱	۱۳	۱۴	کلیائی		
۶	۷۱	۷۷		بهار	شهرستان بهار
					مرکزی
۰	۱۱	۱۱	آبرومند		
۰	۱۲	۱۲	سیمینه رود		
				لالجین	لالجین
				مهاجران	
۰	۹	۹	سفالگران		
۶	۱۲	۱۸	مهاجران		
				صالح آباد	صالح آباد
۰	۱۶	۱۶	دیم کاران		
۰	۱۱	۱۱	صالح آباد		
۱۱	۱۰۵	۱۱۶		تویسرکان	شهرستان تویسرکان
				سرکان	مرکزی
۳	۲۱	۲۴	حقیوق نبی		
۱	۲۰	۲۱	خرم رود		
۰	۹	۹	سید شهاب		
۲	۹	۱۱	کرزان رود		
				فرسفیج	قلقل رود
۱	۱۵	۱۶	قلقل رود		

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۴-۱- تقسیمات کشوری در محدوده استان: ۱۳۹۱ (دنباله)

تعداد آبادی			نام دهستان	نام شهر	شهرستان و بخش	
خالی از سکنه	دارای سکنه	جمع				
۱	۱۰	۱۱	کمال رود	رزن	شهرستان رزن	
۳	۲۱	۲۴	میان رود			
۱۴	۱۲۵	۱۳۹				مرکزی
۴	۲۶	۳۰	رزن	دمق	سردرود	
۱	۱۶	۱۷	خرقان			
۱	۱۳	۱۴	بغراطی	قروه درجزین	قروه درجزین	
۱	۱۷	۱۸	سرد رود سفلی			
۰	۱۳	۱۳	سرد رود علیا			
۷	۲۳	۳۰	درجزین علیا			
۰	۱۷	۱۷	درجزین سفلی			
۳	۱۲۹	۱۳۲				شهرستان کیودرآهنگ
۰	۱۴	۱۴	کوهین	گل تپه	گل تپه	
۰	۱۵	۱۵	سرداران			
۰	۷	۷	راهب			
۰	۱۰	۱۰	حاجیلو			
۱	۱۱	۱۲	سبزدشت			
۰	۲۱	۲۱	مهربان سفلی			
۰	۱۵	۱۵	علی صدر			
۰	۱۰	۱۰	گل تپه			
۲	۱۰	۱۲	مهربان علیا			شیرین سو
۰	۱۶	۱۶	شیرین سو			

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

۴- ۱- تقسیمات کشوری در محدوده استان: ۱۳۹۱ (دنباله)

تعداد آبادی			نام دهستان	نام شهر	شهرستان و بخش
خالی از سکنه	دارای سکنه	جمع			
۲۷	۲۰۷	۲۳۴		ملایر	شهرستان ملایر
					مرکزی
۰	۱۲	۱۲	جوزان		
۴	۱۶	۲۰	حرم رود علیا		
۵	۱۳	۱۸	کوه سردره		
۲	۱۱	۱۳	موزاران		
۱	۹	۱۰	ترک شرقی		
				زنگنه	زند
۲	۲۵	۲۷	کمازان سفلی		
۱	۱۱	۱۲	کمازان علیا		
۲	۱۰	۱۲	کمازان وسطی		
				جوکار ازندریان	جوکار
۰	۹	۹	المهدی		
۲	۱۹	۲۱	ترک غربی		
۲	۱۵	۱۷	جوکار		
				سامن	سامن
۱	۱۲	۱۳	آورزمان		
۱	۱۸	۱۹	حرم رود سفلی		
۴	۱۷	۲۱	سامن		
۰	۱۰	۱۰	سفید کوه		
۲۰	۱۶۸	۱۸۸		نهادند	شهرستان نهادند
					مرکزی
۰	۲۴	۲۴	طریق الاسلام		
۹	۲۳	۳۲	گاماسیاب		
۳	۳۳	۳۶	شعبان		
				برزول	زرین دشت
۱	۸	۹	فضل		
۰	۷	۷	گرین		

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۴-۱- تقسیمات کشوری در محدوده استان: ۱۳۹۱ (دنباله)

تعداد آبادی			نام دهستان	نام شهر	شهرستان و بخش
خالی از سکنه	دارای سکنه	جمع			
				فیروزان	خزل
۳	۳۹	۴۲	خزل شرقی		
۴	۲۲	۲۶	سلگی		
				گیان	گیان
۰	۶	۶	گیان		
۰	۶	۶	سراب		
۱۹	۱۰۷	۱۲۶			شهرستان همدان
				قهاوند	شراء
۰	۱۵	۱۵	جیحون دشت		
۱	۱۰	۱۱	چاه دشت		
۰	۱۵	۱۵	شوردشت		
				همدان	مرکزی
				مربانج	
				جورقان	
۱	۶	۷	ابرو		
۰	۸	۸	الوند کوه شرقی		
۳	۱۱	۱۴	الوند کوه غربی		
۴	۲۱	۲۵	سنگستان		
۷	۱۰	۱۷	گنبد		
۳	۱۱	۱۴	هگمتانه		
۲۱	۶۲	۸۳			شهرستان فامنین
				فامنین	مرکزی
۱	۱۴	۱۵	خرم دشت		
۲	۵	۷	مفتح		
۱۵	۳۱	۴۶	پیشخور	-	پیشخور
۳	۱۲	۱۵	زردشت		

مأخذ- معاونت برنامه ریزی استانداری .

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

۵-۱- مشخصات ایستگاههای هواشناسی: ۱۳۹۱

ایستگاه	نام شهر یا دهستان محل استقرار	نوع ایستگاه	سال تاسیس	ارتفاع از سطح دریا (متر)
سینوپتیک همدان	فرودگاه همدان	سینوپتیک فرودگاهی	۱۳۵۴	۱۷۴۹
ملایر	موزاران (روستای جوراب)	سینوپتیک اصلی	۱۳۷۰	۱۷۲۵
نوزه (کبودرآهنگ)	راهب	سینوپتیک اصلی	۱۳۲۹	۱۶۷۹
نهادند	شعبان (جهان آباد)	سینوپتیک	۱۳۷۱	۱۶۵۸
رزن	رزن (روستای تکیه)	سینوپتیک تکمیلی	۱۳۸۷	۱۸۰۵
تویسرکان	تویسرکان	سینوپتیک تکمیلی	۱۳۸۲	۱۷۸۳
اسدآباد	اسدآباد	سینوپتیک تکمیلی	۱۳۸۷	۱۵۵۲
فامنین	فامنین	سینوپتیک تکمیلی	۱۳۸۷	۱۶۱۶
قهاوند	قهاوند	سینوپتیک تکمیلی	۱۳۸۷	۱۶۴۵

مأخذ- اداره کل هواشناسی استان.

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۱-۶- وضع جوی شهر همدان بر حسب ماه

دمای هوا (درجه سانتیگراد)					ماه
متوسط	حداقل مطلق	حداکثر مطلق	معدل حداقل	معدل حداکثر	
۱۲/۷	-۱۵/۷	۳۷/۹	۴/۶	۲۰/۹ ۱۳۹۱
۸/۹	-۱۰/۵	۲۴	۱/۴	۱۶/۴ فروردین
۱۴/۸	۲	۲۹/۱	۶/۱	۲۳/۵ اردیبهشت
۱۹/۷	۵/۹	۳۴/۱	۹/۹	۲۹/۴ خرداد
۲۳/۲	۷/۸	۳۷/۲	۱۳/۱	۳۳/۴ تیر
۲۴/۹	۱۲/۲	۳۷/۹	۱۴/۵	۳۵/۳ مرداد
۲۱/۷	۷/۲	۳۶/۲	۱۱/۳	۳۲ شهریور
۱۵/۵	۱/۵	۲۹/۳	۵/۴	۲۵/۵ مهر
۹/۸	-۲	۲۰/۹	۳/۸	۱۵/۸ آبان
۳/۶	-۷/۱	۱۳/۸	-۱/۳	۸/۴ آذر
-۰/۳	-۱۵/۷	۱۲/۷	-۶/۱	۵/۶ دی
۴/۶	-۹/۶	۱۶/۵	-۲/۶	۱۱/۸ بهمن
۶/۶	-۱۰/۵	۲۲/۳	-۰/۲	۱۳/۳ اسفند

حداکثر سرعت وزش باد (متر بر ثانیه)	ساعات آفتابی (ساعت)	تعداد روزهای یخبندان	متوسط رطوبت نسبی (درصد)		حداکثر بارندگی در یک روز	میزان بارندگی (میلیمتر)	ماه
			ساعت ۱۲:۳۰	ساعت ۶:۳۰			
۲۵	۳۰۳۶/۷	۹۱	۳۴	۶۵	۱۶/۸	۲۳۰/۳ ۱۳۹۱
۲۵	۲۴۵	۹	۴۰	۷۵	۱۴/۴	۷۱/۷ فروردین
۲۰	۳۰۹/۴	۰	۳۰	۷۶	۷/۵	۷/۹ اردیبهشت
۲۱	۳۲۴/۵	۰	۱۹	۴۸	۰/۴	۰/۵ خرداد
۲۱	۳۴۰/۱	۰	۲۰	۴۶	۷/۷	۱۲/۵ تیر
۲۰	۳۳۱/۸	۰	۱۵	۴۲	۰/۲	۰/۲ مرداد
۱۴	۳۲۰/۲	۰	۱۷	۴۷	۰	۰ شهریور
۱۸	۲۸۳	۰	۲۲	۵۴	۰/۷	۰/۷ مهر
۱۵	۱۸۱/۲	۳	۴۹	۸۴	۱۶/۸	۶۰/۱ آبان
۱۲	۱۲۳/۲	۲۰	۶۰	۸۳	۳/۴	۱۵/۶ آذر
۲۰	۱۷۱/۳	۲۴	۵۴	۸۰	۱۰/۵	۲۴/۸ دی
۲۰	۲۰۶	۲۶	۴۲	۷۳	۳/۵	۹/۵ بهمن
۲۵	۲۰۱	۱۶	۳۹	۷۱	۹/۲	۲۶/۸ اسفند

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

۱-۶- وضع جوی شهر ملایر بر حسب ماه (دنباله)

دمای هوا (درجه سانتیگراد)					ماه
متوسط	حداقل مطلق	حداکثر مطلق	معدل حداقل	معدل حداکثر	
۱۴	-۱۴/۴	۳۷/۶	۶/۹	۲۱/۱۱۳۹۱
۹/۸	-۴/۲	۲۳/۴	۳/۲	۱۶/۴ فروردین
۱۶	۴/۴	۲۸/۸	۸/۵	۲۳/۴ اردیبهشت
۲۱/۲	۷/۲	۳۳/۶	۱۲/۸	۲۹/۶ خرداد
۲۴/۳	۱۱/۶	۳۷/۲	۱۵/۱	۳۳/۵ تیر
۲۶/۲	۱۴/۴	۳۷/۶	۱۷/۲	۳۵/۲ مرداد
۲۳/۲	۱۰	۳۶/۶	۱۴	۳۲/۴ شهریور
۱۷/۲	۴/۲	۲۹/۸	۸/۴	۲۶ مهر
۱۰/۷	۰/۴	۲۱/۲	۵/۲	۱۶/۲ آبان
۴/۸	-۴	۱۴	۰	۹/۶ آذر
۱/۱	-۱۴/۴	۱۲/۴	-۴/۲	۶/۴ دی
۶	-۶/۸	۱۶/۲	۰/۵	۱۱/۶ بهمن
۷/۴	-۶/۸	۲۴	۱/۷	۱۳/۲ اسفند

حداکثر سرعت وزش باد (متر بر ثانیه)	ساعات آفتابی (ساعت)	تعداد روزهای یخبندان	متوسط رطوبت نسبی (درصد)		حداکثر بارندگی در یک روز	میزان بارندگی (میلیمتر)	ماه
			ساعت ۱۲:۳۰	ساعت ۶:۳۰			
۲۷	۳۱۰/۶/۶	۱۳	۳۰	۵۱	۳۰/۱	۳۲۱۱۳۹۱
۱۴	۲۳۸/۴	۸	۳۴	۶۵	۳۰/۱	۹۷/۱ فروردین
۱۲	۲۹۹/۷	۰	۲۳	۶۱	۱۲/۹	۱۲/۹ اردیبهشت
۱۳	۳۲۲/۴	۰	۱۵	۴۱	۰/۱	۰/۱ خرداد
۱۲	۳۴۰/۸	۰	۱۵	۳۷	۶/۳	۶/۳ تیر
۱۵	۳۳۹/۶	۰	۱۲	۳۴	۱/۴	۲/۵ مرداد
۱۴	۳۱۵/۸	۰	۱۳	۳۷	۰	۰ شهریور
۱۲	۲۸۱/۷	۰	۱۸	۴۸	۱/۱	۱/۱ مهر
۱۲	۱۸۳/۶	۰	۴۶	۸۰	۱۸/۵	۷۷/۳ آبان
۱۱	۱۶۶/۵	۱۶	۵۳	۸۱	۶/۵	۱۷/۲ آذر
۱۲	۲۱۹/۹	۲۵	۴۸	۸۰	۱۱/۸	۳۷/۵ دی
۲۷	۲۰۵/۶	۱۴	۴۱	۶۶	۹	۲۱/۶ بهمن
۱۷	۱۹۲/۶	۱۰	۴۴	۶۸	۱۹/۷	۴۷/۴ اسفند

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۱-۶- وضع جوی شهر نهاوند بر حسب ماه (دنباله)

دمای هوا (درجه سانتیگراد)					ماه
متوسط	حداقل مطلق	حداکثر مطلق	معدل حداقل	معدل حداکثر	
۱۴/۶	-۱۵	۳۸/۸	۷/۱	۲۲۱۳۹۱
۱۰/۴	-۳/۸	۲۴/۴	۳/۶	۱۷/۱	فروردین
۱۶/۴	۴/۴	۳۰/۶	۸/۳	۲۴/۴	اردیبهشت
۲۱/۲	۸/۲	۳۴/۶	۱۲/۲	۳۰/۲	خرداد
۲۵	۱۱/۴	۳۷	۱۵/۵	۳۴/۵	تیر
۲۷	۱۳	۳۸/۸	۱۷/۶	۳۶/۴	مرداد
۲۳/۶	۱۰/۴	۳۷/۲	۱۴	۳۳/۳	شهریور
۱۸	۵/۸	۳۰/۴	۹/۳	۲۶/۸	مهر
۱۱/۵	۰/۸	۲۲/۴	۵/۸	۱۷/۳	آبان
۵/۵	-۴/۲	۱۴/۸	۰/۴	۱۰/۵	آذر
۱/۵	-۱۵	۱۳/۶	-۳/۹	۷	دی
۶/۵	-۶/۶	۱۷/۲	۰/۸	۱۲/۲	بهمن
۸	-۱۰/۴	۲۳/۶	۲	۱۴	اسفند

حداکثر سرعت وزش باد (متر بر ثانیه)	ساعات آفتابی (ساعت)	تعداد روزهای یخبندان	متوسط رطوبت نسبی (درصد)		حداکثر بارندگی در یک روز	میزان بارندگی (میلیمتر)	ماه
			ساعت ۱۲:۳۰	ساعت ۶:۳۰			
۲۵	۳۱۷۴/۳	۷۲	۳۳	۶۰	۲۸/۹	۳۴۱/۱۱۳۹۱
۱۹	۲۴۶/۹	۷	۳۸	۷۰	۲۲/۵	۹۹/۷	فروردین
۱۴	۳۱۴	۰	۲۷	۶۸	۱۷/۱	۱۷/۴	اردیبهشت
۱۵	۳۳۱/۸	۰	۲۰	۴۷	۴	۴	خرداد
۱۵	۳۶۲/۴	۰	۲۰	۴۱	۰/۸	۰/۸	تیر
۱۴	۳۵۱	۰	۱۴	۳۴	۰	۰	مرداد
۱۳	۳۳۵/۹	۰	۱۷	۳۷	۰	۰	شهریور
۱۴	۲۸۴/۳	۰	۲۴	۴۸	۰/۵	۰/۵	مهر
۱۳	۱۷۳/۹	۰	۴۸	۸۴	۱۵/۵	۶۹/۶	آبان
۱۴	۱۶۵/۵	۱۶	۵۵	۸۳	۵/۴	۱۷/۷	آذر
۱۵	۲۰۷/۲	۲۲	۵۰	۷۴	۲۸/۹	۶۴/۱	دی
۲۵	۲۰۱/۱	۱۵	۴۳	۷۰	۱۱/۲	۳۵/۵	بهمن
۱۶	۲۰۰/۳	۱۲	۴۱	۶۹	۷/۷	۳۱/۸	اسفند

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

۶-۱- وضع جوی شهر نویسکان بر حسب ماه (دنباله)

دمای هوا (درجه سانتیگراد)					ماه
متوسط	حداقل مطلق	حداکثر مطلق	معدل حداقل	معدل حداکثر	
۱۴/۱	-۱۳/۶	۳۷/۲	۷/۸	۲۰/۵ ۱۳۹۱
۹/۹	-۳/۴	۲۲/۴	۴/۲	۱۵/۵ فروردین
۱۵/۶	۴/۸	۲۸/۴	۸/۷	۲۲/۴ اردیبهشت
۲۰/۹	۷	۳۲/۸	۱۳/۱	۲۸/۷ خرداد
۲۴/۶	۱۲/۶	۳۶/۲	۱۶/۲	۳۳ تیر
۲۶/۹	۱۵/۴	۳۷/۲	۱۸/۹	۳۴/۹ مرداد
۲۳/۸	۱۲	۳۵/۶	۱۵/۸	۳۱/۸ شهریور
۱۷/۷	۶/۲	۲۸/۸	۹/۹	۲۵/۵ مهر
۱۰/۹	۰/۸	۲۰/۶	۶	۱۵/۹ آبان
۵/۱	-۳/۸	۱۳	۰/۸	۹/۳ آذر
۱/۴	-۱۳/۶	۱۰/۸	-۳/۲	۵/۹ دی
۵/۷	-۵/۶	۱۵/۴	۰/۸	۱۰/۵ بهمن
۷/۴	-۶/۸	۲۱/۲	۲/۳	۱۲/۴ اسفند

حداکثر سرعت وزش باد (متر بر ثانیه)	ساعات آفتابی (ساعت)	تعداد روزهای یخبندان	متوسط رطوبت نسبی (درصد)		حداکثر بارندگی در یک روز	میزان بارندگی (میلیمتر)	ماه
			ساعت ۱۲:۳۰	ساعت ۶:۳۰			
۲۰	۳۰۱۹/۴	۵۲	۳۶	۶۳	۳۴/۴	۳۶۵/۱ ۱۳۹۱
۱۶	۲۲۷/۳	۴	۴۵	۷۳	۳۴/۴	۱۲۲/۴ فروردین
۱۱	۳۰۹/۱	۰	۳۱	۶۶	۹/۶	۱۰/۴ اردیبهشت
۱۲	۳۱۴/۷	۰	۲۳	۵۴	۰	۰ خرداد
۱۴	۳۴۹	۰	۲۰	۴۹	۰/۳	۰/۳ تیر
۱۲	۳۳۸/۷	۰	۱۵	۳۹	۰	۰ مرداد
۲۰	۳۲۰/۱	۰	۱۶	۴۲	۲/۲	۲/۲ شهریور
۱۹	۲۷۲/۴	۰	۲۱	۵۱	۱/۸	۱/۸ مهر
۲۰	۱۷۲	۰	۵۰	۸۳	۲۱/۹	۸۹/۷ آبان
۱۱	۱۴۹/۸	۰	۶۰	۸۰	۱۲/۷	۳۱/۹ آذر
۱۰	۱۹۹/۷	۱۱	۵۵	۷۷	۱۶/۷	۴۵/۹ دی
۱۳	۱۸۷/۷	۲۴	۴۷	۶۹	۱۰/۶	۲۸/۶ بهمن
۱۵	۱۷۸/۹	۱۳	۴۷	۶۸	۸/۶	۳۱/۹ اسفند

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۱-۶- وضع جوی شهر کبودرآهنگ بر حسب ماه (دنباله)

دمای هوا (درجه سانتیگراد)					ماه
متوسط	حداقل مطلق	حداکثر مطلق	معدل حداقل	معدل حداکثر	
۱۲/۵	-۱۶/۶	۳۷/۶	۴/۵	۲۰/۵۱۳۹۱
۸/۴	-۱۱/۴	۲۴	۰/۷	۱۶/۲ فروردین
۱۴/۳	۲/۲	۲۸/۲	۵/۶	۲۳ اردیبهشت
۱۹/۹	۶/۶	۳۲/۴	۱۰/۵	۲۹/۳ خرداد
۲۳/۹	۸/۸	۳۷/۶	۱۴/۶	۳۳/۳ تیر
۲۵/۴	۱۳/۴	۳۶/۶	۱۶	۳۴/۸ مرداد
۲۲/۱	۷/۴	۳۵/۴	۱۲/۹	۳۱/۳ شهریور
۱۵/۶	۲/۲	۲۹/۶	۵/۹	۲۵/۳ مهر
۹/۲	-۲/۲	۲۰/۴	۲/۹	۱۵/۶ آبان
۲/۹	-۸/۶	۱۲/۸	-۲/۱	۷/۹ آذر
-۱/۶	-۱۶/۶	۱۰/۶	-۷/۹	۴/۸ دی
۳/۶	-۹/۴	۱۵	-۳/۸	۱۰/۹ بهمن
۵/۹	-۹/۲	۲۳	-۱/۷	۱۳/۵ اسفند

حداکثر سرعت وزش باد (متر بر ثانیه)	ساعات آفتابی (ساعت)	تعداد روزهای یخبندان	متوسط رطوبت نسبی (درصد)		حداکثر بارندگی در یک روز	میزان بارندگی (میلیمتر)	ماه
			ساعت ۱۲:۳۰	ساعت ۶:۳۰			
۲۰	۲۹۶۸/۳	۱۱۰	۳۵	۶۶	۱۷/۴	۲۲۹/۳۱۳۹۱
۲۰	۲۲۸/۹	۱۱	۴۱/۳	۷۸/۶	۱۷	۷۱ فروردین
۱۸	۲۹۴/۶	۰	۲۸/۱	۷۳/۹	۸/۸	۱۴/۹ اردیبهشت
۱۸	۳۱۳	۰	۱۷/۵	۴۶/۹	۱/۸	۲ خرداد
۱۵	۳۱۱/۱	۰	۱۶/۸	۴۱/۶	۱/۶	۱/۸ تیر
۱۳	۳۳۸/۲	۰	۱۳/۵	۳۳/۷	۰	۰ مرداد
۱۵	۳۱۴/۶	۰	۱۸/۸	۴۳/۳	۰	۰ شهریور
۱۵	۲۷۰/۲	۰	۲۱/۲	۵۳/۷	۱/۸	۲/۲ مهر
۲۰	۱۸۰	۴	۵۳/۵	۸۸/۵	۱۷/۴	۵۶/۶ آبان
۱۲	۱۲۹/۲	۲۰	۶۳/۹	۸۷/۵	۹/۸	۲۳ آذر
۱۲	۱۹۰/۷	۲۹	۵۸/۳	۸۵/۶	۸/۳	۱۵/۴ دی
۱۵	۱۹۴	۲۷	۴۴/۶	۸۰/۶	۵/۸	۱۴/۴ بهمن
۲۰	۲۰۳/۸	۱۹	۳۹/۹	۷۹/۶	۸/۴	۲۸ اسفند

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

۱-۶- وضع جوی شهر اسدآباد بر حسب ماه (دنباله)

دمای هوا (درجه سانتیگراد)					ماه
متوسط	حداقل مطلق	حداکثر مطلق	معدل حداقل	معدل حداکثر	
۱۱/۷	-۱۳/۵	۳۷/۱	۳/۵	۲۰ ۱۳۹۱
۷/۸	-۸	۲۲/۲	۰/۵	۱۵/۲ فروردین
۱۳/۸	۰/۹	۲۷/۷	۴/۹	۲۲/۷ اردیبهشت
۱۸/۷	۳/۴	۳۳/۱	۸/۸	۲۸/۷ خرداد
۲۲/۷	۵/۵	۳۶/۴	۱۲/۸	۳۲/۶ تیر
۲۴	۱۰/۲	۳۷/۱	۱۳/۴	۳۴/۵ مرداد
۲۰/۵	۵/۳	۳۵/۹	۱۰/۲	۳۰/۷ شهریور
۱۴/۹	۱/۳	۲۸/۶	۴/۵	۲۵/۲ مهر
۸/۶	-۲/۹	۱۹/۸	۱/۹	۱۵/۲ آبان
۲/۷	-۸/۹	۱۲/۸	-۲/۸	۸/۲ آذر
-۰/۸	-۱۳/۵	۱۰/۲	-۷	۵/۳ دی
۳/۲	-۹/۴	۱۵/۵	-۳/۶	۹/۹ بهمن
۵	-۷/۷	۲۱/۲	-۲	۱۱/۹ اسفند

حداکثر سرعت وزش باد (متر بر ثانیه)	ساعات آفتابی (ساعت)	تعداد روزهای یخبندان	متوسط رطوبت نسبی (درصد)		حداکثر بارندگی در یک روز	میزان بارندگی (میلیمتر)	ماه
			ساعت ۱۲:۳۰	ساعت ۶:۳۰			
۱۷	۳۰۵۴/۸	۱۲۱	۳۷	۶۹	۲۳/۵	۳۱۸/۲ ۱۳۹۱
۱۲	۲۳۵/۶	۱۱	۳۲	۷۷	۱۹/۸	۷۲/۶ فروردین
۱۰	۳۱۵/۷	۰	۲۳	۵۳	۱۸/۵	۱۹/۸ اردیبهشت
۱۱	۳۲۵/۳	۰	۲۰	۴۹	۰	۰ خرداد
۱۱	۳۶۰/۷	۰	۱۷	۴۵	۹/۹	۹/۹ تیر
۱۷	۳۴۶/۳	۰	۱۹	۵۲	۰	۰ مرداد
۱۳	۳۳۲/۴	۰	۲۴	۵۹	۰	۰ شهریور
۹	۲۷۹/۲	۰	۵۷	۹۳	۲/۶	۲/۶ مهر
۱۰	۱۸۴/۷	۹	۶۵	۹۰	۲۳/۵	۷۵/۸ آبان
۱۰	۱۳۱/۵	۲۳	۵۶	۸۵	۱۱/۷	۳۰/۱ آذر
۱۴	۱۷۹/۵	۲۹	۵۰	۸۳	۱۸/۲	۳۵/۲ دی
۱۰	۱۷۵/۵	۲۶	۴۵	۷۶	۱۳/۱	۴۳/۵ بهمن
۱۲	۱۸۸/۴	۲۳	۳۴	۷۴	۱۷/۶	۲۸/۷ اسفند

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۱-۶- وضع جوی شهر رزن بر حسب ماه (دنباله)

دمای هوا (درجه سانتیگراد)					ماه
متوسط	حداقل مطلق	حداکثر مطلق	معدل حداقل	معدل حداکثر	
۱۲/۵	-۱۸/۴	۳۷/۲	۵	۱۹/۹۱۳۹۱
۸/۴	-۷/۴	۲۳/۸	۰/۹	۱۵/۹ فروردین
۱۴/۱	۰/۶	۲۷/۸	۶/۱	۲۲/۱ اردیبهشت
۱۹/۹	۵/۶	۳۲/۸	۱۱/۴	۲۸/۴ خرداد
۲۴/۲	۱۰/۸	۳۷/۲	۱۵/۸	۳۲/۵ تیر
۲۵/۳	۱۲/۸	۳۶/۸	۱۶/۷	۳۴ مرداد
۲۲/۶	۹/۴	۳۵/۲	۱۴/۶	۳۰/۶ شهریور
۱۵/۹	۱/۶	۲۹/۲	۶/۶	۲۵/۲ مهر
۹	-۱/۸	۲۰/۴	۲/۹	۱۵/۱ آبان
۲/۸	-۸/۶	۱۲/۶	-۲	۷/۷ آذر
-۱/۸	-۱۸/۴	۱۱/۲	-۸/۵	۴/۸ دی
۳/۹	-۱۱	۱۵/۸	-۲/۶	۱۰/۵ بهمن
۵/۲	-۸	۲۲	-۱/۶	۱۲ اسفند

حداکثر سرعت وزش باد (متر بر ثانیه)	ساعات آفتابی (ساعت)	تعداد روزهای یخبندان	متوسط رطوبت نسبی (درصد)		حداکثر بارندگی در یک روز	میزان بارندگی (میلیمتر)	ماه
			ساعت ۱۲:۳۰	ساعت ۶:۳۰			
۱۸	۳۰۵۱/۸	۱۱۰	۴۵	۷۶	۳۴/۷	۳۱۳/۸۱۳۹۱
۱۵	۲۳۲/۶	۱۲	۴۹	۸۷	۳۴/۷	۶۹/۶ فروردین
۱۴	۲۸۳/۵	۰	۴۲	۸۵	۸/۴	۲۰/۶ اردیبهشت
۱۸	۳۲۱/۳	۰	۳۴	۶۳	۲	۲ خرداد
۱۳	۳۳۳/۵	۰	۳۴	۵۹	۱	۱/۳ تیر
۱۶	۳۳۵/۷	۰	۲۷	۴۹	۰/۴	۰/۴ مرداد
۱۵	۳۲۵	۰	۳۲	۶۰	۷/۸	۱۱/۱ شهریور
۱۷	۲۸۵/۹	۰	۳۳	۶۹	۱	۱/۶ مهر
۱۲	۱۸۶/۹	۳	۵۷	۹۰	۲۱/۱	۶۹/۴ آبان
۱۰	۱۳۶/۶	۲۲	۶۹	۹۲	۱۲	۴۳/۴ آذر
۱۴	۲۰۴/۶	۲۹	۶۱	۸۷	۱۲/۲	۱۹/۳ دی
۱۷	۲۰۴/۲	۲۶	۵۶	۸۸	۲۷/۵	۴۳/۲ بهمن
۱۶	۲۰۲	۱۸	۵۱	۸۶	۸	۳۱/۹ اسفند

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

۶-۱- وضع جوی شهر فامنین بر حسب ماه (دنباله)

دمای هوا (درجه سانتیگراد)					ماه
متوسط	حداقل مطلق	حداکثر مطلق	معدل حداقل	معدل حداکثر	
۱۳	-۱۶	۳۸/۶	۴/۹	۲۱/۱۱۳۹۱
۸/۶	-۱۰/۲	۲۵/۲	۰/۴	۱۶/۸ فروردین
۱۴/۶	۲	۲۸/۶	۵/۴	۲۳/۸ اردیبهشت
۲۰/۳	۴/۴	۳۴/۲	۱۰/۸	۲۹/۹ خرداد
۲۴/۵	۹	۳۸/۶	۱۵/۲	۳۳/۹ تیر
۲۵/۸	۱۳	۳۷/۲	۱۶/۲	۳۵/۳ مرداد
۲۳	۸/۲	۳۵/۴	۱۴/۲	۳۱/۹ شهریور
۱۶/۵	۳/۲	۳۰/۶	۶/۷	۲۶/۳ مهر
۱۰	-۱/۴	۲۱/۶	۳/۷	۱۶/۲ آبان
۳/۵	-۷/۸	۱۳/۴	-۱/۳	۸/۴ آذر
-۰/۹	-۱۶	۱۳	-۷/۴	۵/۶ دی
۳/۹	-۹/۴	۱۶/۲	-۳/۶	۱۱/۵ بهمن
۶	-۸/۸	۲۲/۸	-۱/۶	۱۳/۶ اسفند

حداکثر سرعت وزش باد (متر بر ثانیه)	ساعات آفتابی (ساعت)	تعداد روزهای یخبندان	متوسط رطوبت نسبی (درصد)		حداکثر بارندگی در یک روز	میزان بارندگی (میلیمتر)	ماه
			ساعت ۱۲:۳۰	ساعت ۶:۳۶۸			
۲۲	۳۱۱۲	۱۰۲	۳۵	۶۷	۳۲/۶	۲۵۴/۷۱۳۹۱
۱۵	۲۴۲/۶	۱۱	۳۷	۷۷	۳۲/۶	۸۰/۴ فروردین
۱۲	۳۱۳/۲	۰	۳۲	۷۷	۱۱/۳	۱۶/۱ اردیبهشت
۱۸	۳۳۳/۷	۰	۱۷	۴۷	۰/۱	۰/۳ خرداد
۲۲	۳۴۵	۰	۱۹	۴۳	۲/۵	۳/۲ تیر
۱۵	۳۴۴/۶	۰	۱۳	۳۶	۲	۲ مرداد
۱۷	۳۱۸/۴	۰	۲۰	۴۸	۰/۵	۰/۷ شهریور
۱۷	۲۸۵/۵	۰	۲۴	۵۴	۰/۱	۰/۱ مهر
۱۵	۱۸۸/۹	۳	۵۶	۸۹	۱۹/۶	۶۸/۱ آبان
۹	۱۲۵/۴	۱۸	۶۶	۹۱	۶/۴	۲۶/۲ آذر
۱۲	۲۰۰/۲	۲۸	۵۵	۸۴	۶/۶	۱۴/۳ دی
۱۷	۲۰۸/۵	۲۵	۴۵	۸۲	۷/۹	۱۷/۹ بهمن
۱۶	۲۰۶	۱۷	۴۱	۸۰	۷/۳	۲۵/۴ اسفند

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۱-۶- وضع جوی شهرتپه‌وند بر حسب ماه (دنباله)

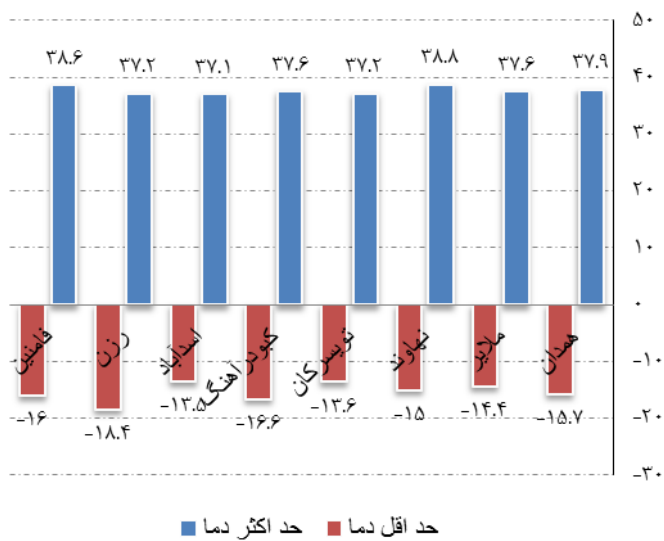
دمای هوا (درجه سانتیگراد)					ماه
متوسط	حداقل مطلق	حداکثر مطلق	معدل حداقل	معدل حداکثر	
۱۳/۳	-۱۴/۳	۳۹/۷	۵/۳	۲۱/۳۱۳۹۱
۹/۵	-۸/۶	۲۵/۹	۱/۷	۱۷/۴ فروردین
۱۵/۶	۲/۵	۲۸/۷	۷/۱	۲۴ اردیبهشت
۲۰/۶	۷/۲	۳۳/۹	۱۱/۱	۳۰ خرداد
۲۴/۸	۹/۶	۳۹/۷	۱۵/۳	۳۴/۲ تیر
۲۵/۷	۱۱/۱	۳۷/۴	۱۶	۳۵/۴ مرداد
۲۲/۴	۸/۵	۳۶/۵	۱۲/۸	۳۲ شهریور
۱۶/۴	۲/۱	۲۹/۹	۶/۸	۲۶ مهر
۱۰	-۲/۲	۲۱/۸	۳/۶	۱۶/۳ آبان
۳/۹	-۷/۲	۱۳/۴	-۱/۲	۹ آذر
-۰/۵	-۱۴/۳	۱۳/۴	-۶/۵	۵/۵ دی
۴/۸	-۸/۸	۱۶/۴	-۲/۷	۱۲/۲ بهمن
۶/۶	-۹/۶	۲۲/۹	-۰/۵	۱۳/۷ اسفند

حداکثر سرعت وزش باد (متر بر ثانیه)	ساعات آفتابی (ساعت)	تعداد روزهای یخبندان	متوسط رطوبت نسبی (درصد)		حداکثر بارندگی در یک روز	میزان بارندگی (میلیمتر)	ماه
			ساعت ۱۲:۳۰	ساعت ۶:۳۰			
۲۰	۲۹۳۰/۸	۱۰۲	۳۸	۶۲	۱۹/۶	۲۲۲/۸۱۳۹۱
۱۶	۲۲۴/۹	۱۰	۴۳	۷۶	۱۹/۶	۸۰/۹ فروردین
۲۰	۲۸۹/۶	۰	۳۳	۶۶	۴/۲	۵/۳ اردیبهشت
۱۴	۳۰۰/۳	۰	۲۲	۴۰	۰	۰ خرداد
۱۲	۳۲۲/۹	۰	۲۰	۳۶	۰	۰ تیر
۱۶	۳۲۲/۳	۰	۱۸	۳۱	۰	۰ مرداد
۱۴	۲۹۷/۴	۰	۲۱	۳۹	۱/۴	۱/۴ شهریور
۱۵	۲۷۹/۱	۰	۲۵	۴۶	۰	۰ مهر
۱۰	۱۷۹/۲	۵	۵۵	۸۶	۱۴/۶	۴۵/۲ آبان
۱۰	۱۲۱/۱	۱۹	۶۶	۹۰	۵/۶	۱۹/۳ آذر
۱۴	۱۹۷/۷	۲۸	۶۵	۸۲	۱۱/۵	۲۱/۴ دی
۱۴	۱۹۸/۹	۲۵	۴۸	۷۸	۸/۸	۲۰ بهمن
۱۷	۱۸۷/۴	۱۵	۴۵	۷۷	۹/۳	۲۹/۳ اسفند

مأخذ- اداره کل هواشناسی استان.

نمودار ۱-۱- حداکثر و حداقل مطلق درجه حرارت مراکز شهرستانها: ۱۳۹۱

(درجه سانتیگراد)

منبع: جداول ۶- ۱

نمودار ۱-۲- متوسط درجه حرارت سالانه مراکز شهرستانها: ۱۳۹۱

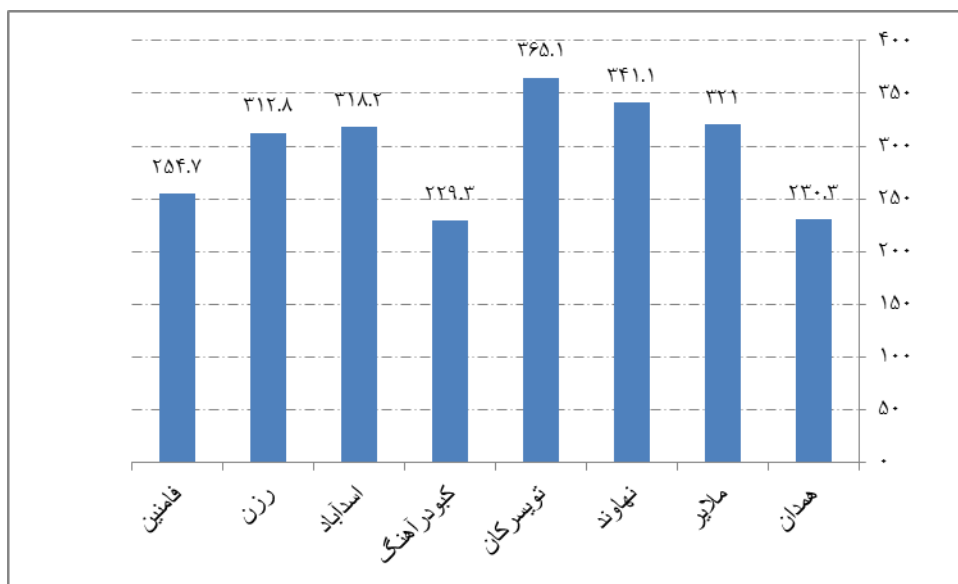
(درجه سانتیگراد)

مبنا: جداول ۱-۶

نمودار ۳-۱- میزان بارندگی سالانه مراکز شهرستانها: ۱۳۹۱

(میلیمتر)

منبأ: جداول ۱-۶

۱- سرزمین و آب و هوا ————— سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۷-۱- مساحت جنگلهای طبیعی و اراضی جنگلی، جنگل دست کاشت و درختکاری حاشیه راهها در پایان سال ۱۳۹۱

(هکتار)

درختکاری حاشیه راهها	ذخیره گاههای جنگلی	نهالستان	جنگل ^(۱)		جمع کل	شهرستان
			طبیعی و اراضی جنگلی	دست کاشت ^(۲)		
۴۹۳	۵۱۸/۸	۱۴	۳۶۶۱۷	۵۱۴۰	۴۲۷۸۲/۸	کل استان
۱۳	۰	۰	۰	۵۶۵	۵۷۸	اسدآباد
۵۶	۰	۰	۰	۵۵۹	۶۱۵	بهار
۰	۱۲۰	۰	۳۵۲۲	۲۸۷	۳۹۲۹	تویسرکان
۹۰	۰	۰	۰	۲۶۸	۳۵۸	رزن
۱۵	۸۰	۰	۴۶۱۷	۵۷۰	۵۲۸۲	فامنین
۷۴	۰	۰	۰	۴۴۳	۵۱۷	کبودرآهنگ
۱۵۵	۱۲۸	۱۴	۴۸۸۳	۱۰۹۲	۶۲۷۲	ملایر
۴۰	۱۹۰/۸	۰	۲۳۵۹۵	۷۱۶	۲۴۵۴۱/۸	نهادوند
۵۰	۰	۰	۰	۶۴۰	۶۹۰	همدان

(۱) جنگل های دست کاشت شامل جنگلکاری های دیم و آبی است.

(۲) در ستون جنگل دست کاشت آمار جنگلکاری هایی که بهره وری آنها به شهرداریها و یا سایر ارگانها و بخش

خصوصی واگذار شده نیز لحاظ شده است.

مأخذ- اداره کل منابع طبیعی استان.

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۱- سرزمین و آب و هوا

۸- ۱- برآورد تعداد پرندگان وحشی در مناطق حفاظت شده و آزاد استان بر حسب نوع پرنده

(بهله - قطعه)

سال	میش مرغ	عقاب		کرکس	قرقی	شاهین	جغد
		دشتی	طلایی				
..... ۱۳۷۰	۱۷	۱۷۷	۳۰	۳	۷۴	۰۰۰	۴۶
..... ۱۳۷۵	۱۱	۱۴۷	۸۹	۹	۹۷	۱۴	۱۲۵
..... ۱۳۸۷	۰	۴۷	۳۱	۱۷	۸۹	۶۷	۳۱۱
..... ۱۳۸۸	۰	۴۵	۳۵	۲۱	۸۳	۶۹	۲۹۱
..... ۱۳۸۹	۰	۵۵	۴۲	۳۱	۹۷	۷۴	۳۲۰
..... ۱۳۹۰	۰	۲۳	۳۴	۱۷	۴۲	۵۹	۲۷۰
..... ۱۳۹۱	۰	۲۵۰	۱۶۰	۲۸	۹۵	۱۴	۲۶۲

سال	کبک	باقرقره	مرغابی و غاز	درنا	دلیجه	اگرت	حواصیل
..... ۱۳۷۰	۴۸۷۰	۳۰۴۵	۵۲۰۰	۴۷۰	۵۸	۳۷۰	۲۶۲
..... ۱۳۷۵	۸۱۰۰	۴۴۵۰	۴۹۰۰	۲۰۰۰	۲۱۵	۷۲	۱۴۵
..... ۱۳۸۷	۹۴۳۰	۸۶۰	۹۴۰	۴۹	۹۰۱	۸۳	۹۷
..... ۱۳۸۸	۹۲۲۱	۸۴۱	۶۶۰	۳۴	۸۷۴	۸۱	۹۳
..... ۱۳۸۹	۱۰۴۰۰	۹۵۲	۷۰۲	۳۸	۹۵۳	۹۲	۱۰۷
..... ۱۳۹۰	۹۷۵۰	۲۴۷	۳۴۰	۱۳	۵۴۶	۶۲	۵۶
..... ۱۳۹۱	۴۶۸۱	۱۴۳۶	۴۷۵۱	۲۷	۱۹۵	۷۵۱	۳۳۲

مأخذ- اداره کل حفاظت محیط زیست استان.